

AATELISMIES TULENSYTYTTÄJÄNÄ

Hannu Pietilä: Aatelismies tulensytyttäjänä (s.146, Kuva ja Sana 1945).

Maailman kansalainen

Hannu Pietilä kuvaa tässä kirjassaan paroni Paul Ernst Georg Nicolayn värikästä elämää. Nikolay syntyi 14.7.1860 Bernissä. Hän piti itseään suomalaisena, mutta suurimman osan elämästään hän vaikutti Venäjällä. Lisäksi hänellä oli likeiset suhteet Englantiin ja Ranskaan. **Hän hallitsi suomen, ruotsin ja venäjän lisäksi myös englannin, ranskan ja saksan kielet.**

Aatelissukua

Paul Nicolay sai syntyä ja varttua ulkonaisesti suotuisten tähtien alla. Hän kuului aatelissukuun, josta oli lukuisia edustajia Venäjän valtion korkeimmissa viroissa. Diplomaattisukuun kuuluvana Nicolay oli ylhäisöpiireissä kotonaan. Suku sai haltuunsa Viipurissa olevan kuuluisan **Montrepos-ratsutilan.**

Herätystä ylhäisön keskuudessa

"1800-luvun lopulla oli Pietarin ylemmän luokan keskuudessa voimakasta herätystä. Sinne oli Englannista tullut Jumalan mies parlamentin jäsen **Lordi Radstock**. Kutsujen joukossa oli mm. everstinrouva Pashkov. Itse eversti, joka oli upporikas, tuli uskoon Radstockin kautta ja avasi upean kotinsa Jumalan kansan kokoontumiselle. "Näissä 'house partyn` tapaisissa tilaisuuksissa tähdennettiin täydellistä antautumista, selvää ratkaisua, henkilökohtaista uudistumista, Kristuksen sovintokuolemaa, kaikki säätyrajat ohittavaa veljesrakkautta, Raamattua ainoana auktoriteettina ja rukousta" (15). Osallistujia saattoi olla jopa 700!

Pyhä Synodi vastustaa

Ortodoksinen Pyhä Synodi kävi vastustamaan voimakkaasti uutta herätystä. He ratsastivat lauseella: joka ei ole ortodoksi, hän ei ole aito venäläinen. Kuitenkin liike levisi myös maakuntiin - tuli oli syttynyt. "Moni sanoutui jyrkästi irti entisestä muotojumalaisuudesta. Jotkut rikkoivat kielloista huolimatta innoissaan jumalankuvansa. Papisto kielsi Ehtoolliselta pidätyksen uhalla ketään osallistumasta pashkovilaisten kokouksiin. Heidät leimattiin pyhän häpäisijöiksi. Ja prokuraattori Pobedonostsev etsi tilaisuutta alkaakseen avoimen vainon" (17). -Radstockilta kiellettiin v.1880 pääsy Venäjälle ja monet hänen ystävistään teljettiin vankilaan.

Yhteisrintama

Nyt tarvittiin uskovien yhteisrintamaa. Aluksi näytti siltä, että puoluehenki tekee tämän hankkeen tyhjäksi. Sitten tilanne laukesi: "Kysymyksessä ei ollut yhtenäisyyden etsiminen dogmien käsittämisessä, vaan Hengessä ja totuudessa, jonka uskovat Kristuksessa kokivat. 'Kristuksen verenkierto` oli kaikille yhteinen. Siksi ei etsitty yhteyttä yhteisen katekismuksen, vaan yhteisen persoonallisen uskon pohjalta" (18).

Vainot alkavat

Ortodoksinen kirkko käynnisti vainot: "Nyt tuli pashkovilaisen liikkeen vuoro. Kaikki kokoukset kiellettiin. Pobedonostsev ilmoitti keisarille,

että liikettä on kohdeltava ankarasti. Traktaattiseura lakkautettiin. Kaikki liikkeen johtohenkilöt joutuivat Pyhää Synodia palvelevan santarmijoukon valvonnan alaisiksi. Poliisit tunkeutuivat rukouskokouksiin ja raastoivat vankilaan arvossapidetyimmät henkilöt. Kokouspaikat saarrettiin ja ihmisiä estettiin menemästä sisälle" (18-19). -Pashkov perheineen karkotettiin maasta.

Juristiksi

Ylioppilaaksi Paul Nicolay kirjoitti v.1880. Hän suoritti oikeustutkinnon v.1884 ja lakitieteen kandidaattitutkinnon v.1885 erinomaisin arvosanoin.

Kirkko ei kiinnostanut

Nuorukaisena Nicolay osallistui pashkovilaisen kokouksiin: *"Siihen aikaan kiinnosti paroni Nicolayta sangen vähän hänen oma kirkkonsa, jonka liturgiset ja teologiset, pinnalliset saarnat jättivät hänet koskemattomiksi ja jonka papit virallisuudessaan vaikuttivat kylmän vierailta. Hän tavoitteli kosketusta ihmisessä muutosta aikaansaavaan Jumalaan ja kosketusta niihin, joille kristinusko merkitsi itsensä alttiiksi antamista, unohtamista, uhraamista ja häpeään joutumista Kristuksen tunnustamisen tähden. Opinkappaleet ja kaavat olivat toisarvoisia. Hän etsi kaikessa, niin myös kristinuskossa, olennaista, aitoa, elävään elämään käytännöllisesti vaikuttavaa" (24).*

Uudestisyntyminen

"Paul Nicolay uskonelämän selkeytymiseen vaikutti merkittävästi rouva Louise af Forselles, joka oli amiraali Etholenin tytär. Tämä jalo nainen auttoi vielä "molemmille puolille ontuvaa" Nicolayta lopulliseen selvyyteen. Nyt Nicolay voi kirjoittaa : "Mikä armo onkaan, että on voinut rikkoa välit maailmaan...Usein hän kertoi ystävilleen, että hän oli syntynyt kaksi kertaa: v.1860 ja 1888" (28).

Ylennyksiä

Paul Nicolay sai monenlaisia virkanimityksiä: kanslian virkamies, kolleginsihteerin, arvonimineuvos, kolleginasessori, hovineuvos jne. Mutta nämä tittelit eivät häntä kiinnostaneet. Virka-asema vei hänet epämiellyttäviin edustustehtäviin seurapiireissä, joiden tyhjäpäiväinen ilonpito johti hänet toistuvasti sisäisiin vaikeuksiin.

Tanssiaiset

"Kuvaavaa hänen sisällisille taisteluilleen on eräs tapaus v:lta 1889. Keisari piti hovitanssiaiset. Vuosi sitten Paul Nicolay oli pyytänyt setäänsä järjestämään hänellekin mahdollisuuden päästä niihin mukaan. Hän saikin kutsun. Mutta tällä välin oli hänessä tapahtunut sisäinen muutos. Mitä tehdä? Äitikin, joka ei moisia huveja harrastanut, kehotti Paulia menemään. Poisjääminen olisi ollut loukkaus paljon vaivaa nähnyttä setää kohtaan ja ennen kaikkea varomaton teko itseänsä keisaria kohtaan. Se voisi vaarantaa koko hänen virkamiesuransa. Ratkaisusta kertoo päiväkirja: 'Yksinomaan uskonnollisista syistä olen päättänyt kieltäytyä tanssiaisista.---Jumala on johtanut minua määrättyyn suuntaan ja saanut minut luopumaan maailmallisuudesta. Jos ottaisin kutsun vastaan, lähtisin kuin vastakkaiseen suuntaan, ja se voisi viedä minut yhä pitemmälle...On kuin suvun vaakunakilpeen piirretyt sanat 'Sustine et abstine` - kestä ja kieltäydy - olisivat syöpyneet hänenkin sieluunsa. Askeettisuudessaan, jonka piirre oli hänen elämälleen suuresti leimaa-antava, hän kieltäytyi vähäisimmästäkin väkijuomien nauttimisesta ja tupakanpoltosta" (29-30).

Saaristoevankeliointia

"Nicolaylla oli huvipursi "Lady". Kun Nicolay oli tullut uskoon, hän joutui kaiken punnitsemaan uudelleen, myös suhteensa omaisuuteen. Aluksi hän päätti myydä huvipurtensa ja käyttää rahat Jumalan valtakunnan työhön. Eräs hänen ystävänsä antoi silloin toisen neuvon: "Entäpä jos käyttäisit 'Ladya' lähetyspurtena tehdäksesi lähetystyötä unohdettujen saaristolaisten keskuudessa?" (36). "Niin sitten lähdettiin Suomen lahden saaristoon (1890). Käytiin Suur-Mustassa, Majasaassa, Nuoksiossa, Haapasaassa jne. "Milloin matkassa oli useita puhujia ja järjestettäväksi tuli jokin kokous, ei silloinkaan etukäteen keskusteltu ohjelmajärjestyksestä. Puheenvuoron sai kulloinkin se, joka tunnettiin parhaiten sopivaksi avaamaan suunsa. Hän antoi Jumalan tuulen viedä, minne se tahtoi, ja Jumalan kulloinkin teetti sitä, mitä Hän tahtoi. Seurauksena oli, että kokoukset olivat hyvin välittämiä ja vapaita" (37).

V.1898 lähti "vahvistettu partio" liikkeelle. Kuhunkin saareen meni yksi puhuja. Näin saatiin käydyksi 13 saarta, joissa kussakin viivytettiin 3-4 päivää. Päiväsaikaan levitettiin herätyslehtisiä. Illalla pidettiin kokouksia. Lisäksi käytiin sairaiden luona. Retki kesti 2 viikkoa.

Onko hänellä sanoma?

"Tällainen vapaa työ oli vielä siihen aikaan kirkossamme tuntematonta ja outoa. Paroni Nicolayn apulaiset olivatkin pääasiassa vapaista kristillisistä piireistä, joita hän oli allianssikokouksissa oppinut tuntemaan. Heistäkään eivät kaikki kelvanneet hänen kanssaan työhön. 'Onko hänellä SANOMA?' oli Nicolayn kysymys aina, kun hän valitsi puhujia. Ellei 'sanomaa' ollut, ei hän välittänyt mukaansa, oli sitten kysymyksessä muuten millaisella tittelillä varustettu herra tahansa" (41).

Ylioppilasliikkeen johtoon

V.1895 perustettiin Ruotsissa Ylioppilaiden Kristillinen Maailmanliitto", jonka johtoon tuli englantilainen tohtori John R. Mott. Venäjän n.100.000 ylioppilaan johtajaksi ja kristillisen ylioppilastyön uudisraivaajaksi tuli Paul Nicolay, joka antoi omasta Pietarin asunnostaan kolme huonetta Venäjän ylioppilasliikkeen keskus- ja kokouspaikaksi.

Työskentelytavat

"Työn alkuvaiheessa yritettiin ylioppilaissa herättää yleistä uskonnollista harrastusta, mutta pian huomasi paroni Nicolay, että päämäärän tuli olla kokonaan toinen: todellinen kääntyminen ja uskonelämän syventäminen. Väsymättömästi hän piti kokouksia, esitelmiä, raamattupiirejä, kulki kaupungista toiseen halki laajan maan, järjesti uusia työpisteitä, etsi itselleen apumiehiä, opasti uskoon ja työhön ja auttoi apua tarvitsevia kaikella mahdollisella tavalla" (52).

Vastustajana tässä työssä oli Pyhä Synodi. Edelleen "myös väärää oppia ja lahkolaisuutta uumoileva luterilainen kirkko katseli sitä karsain silmin" (52).

Selkeä päämäärä

Ylioppilaskokouksia pidettiin eri puolilla Pohjolaa; Nicolay oli "mukana kaikkiaan kuudessatoista kristillisen ylioppilasliiton kesäkokouksessa samalla kertaa sekä kunniavieraana että vastuuta kantavana puhujana". Kokouksien tavoite oli myös selkeä: "Meillä täytyy olla selvänä se päämäärä, johon me tähtäämme...Ja tämän päämäärän tulee olla todellinen

kääntymys. Organisatio ei hyödytä mitään, ellei meillä ole tämä päämäärä selvänä. Kristinusko ilman kääntymystä on Jumalan edessä valhe. Kristinuskon täytyy olla tosi, tai muuten se ei ole mitään" (76).

Omaisten käännäminen

Nicolay antoi neuvon omaisten evankelioimisen suhteen: *"Älä tyrkytä lääkettä omaisillesi, kun he tuntevat olevansa terveitä. Pidä se hallussasi ja tarjoa nöyrästi sairauden hetkellä. Ehkä se silloin otetaan vastaan" (79).*

Vahvaa ei voi pelastaa

Nicolay opetti, että ihminen tulee riisua ensin omasta voimastaan ennen kuin hän suostuu pelastettavaksi: *"Kuulin miehestä, joka oli pudonnut veteen ja joka suuren ihmisjoukon mielestä oli hukkumaisillaan. Joukossa oli hyvä uimari, mutta hän vain seiso ja katseli hukkuvan ponnisteluja. Kun häneltä kysyttiin, miksei hän rientänyt avuksi, hän vastasi: odotan, kunnes hän väsy eikä enää voi mitään, vasta silloin voin minä pelastaa hänet. Ja kun hukkuva oli täydellisesti menehtynyt ja alkoi vajota, hyppäsi uimari veteen ja pelasti hänet. Vasta kun me tulemme voimattomiksi, voi Vapahtajamme osoittaa voimansa meissä" (82).*

Ei herätyssaarnaaja

Nicolay ei kuitenkaan kokenut varsinaiseksi kutsumukseensa herätyssaarnaajan virkaa - vaikka hänellä tätä koskeva teologia olikin erittäin selvä ja raamatullinen. Pietilä kirjoittaa: *"Paroni Nicolay oli sitä mieltä, ettei häntä oltu kutsuttu herätyssaarnaajaksi. Hänen tehtävänsä oli lähinnä viedä uskovia oikeaan suhteeseen Herraan, viedä eteenpäin. Seistiin liian kauan yhdellä paikalla. Tosiasiallisesti hän oli sekä herättäjä että sielunhoitaja, arvokkaalla ja omalla tavallaan kumpaistakin" (88).*

Raamattupiiri tärkeä

Kokoukset ajoittuvat enimmäkseen kesäkauteen. Silloin ihmisiä tuli uskoon. *"Talvikausi oli muodostuva lähinnä kääntymykseen tulleiden hoitamiseksi. Siinä oli ensi sijalla oleva raamattupiiri. Yhdistyksen jokaisen jäsenen tuli kuulua raamattupiiriin. Tämä työmuoto paronin mielestä oli yhdistyksen hengellisen elämän paras 'lämpömittari'. Jos käynti raamattupiireissä oli vilkasta ja piirit elävähenkisiä, oli hengellinen tila hyvä" (90).*

Sienikristittyjä

Nicolay piti tärkeänä, että uskoontullut tulee johdatetuksi palveluksen työhön: *"Me olemme sienikristittyjä, jotka alituisesti tahdomme imeä itseemme kaikkea sitä hyvää, mitä voimme, antamatta toisille. Tämä on uskonnollista itsekkyyttä. Sienikristityille Raamattu vaikenee. Jos kristillinen ylioppilasyhdistys on vain rattoisa kerho, jolla ei ole päämääränä voittaa toisia ylioppilaita Kristukselle, tekee sellainen yhdistys syntiä Kristuksen viimeistä käskyä vastaan" (91).*

Synnytyskipuja

Aina ei Nicolayn ollut helppoa mennä puhujanpaikalle. Hän oli kerran lupautunut Helsinkiin puhujaksi, mutta ei päässyt selvyteen, mitä pitäisi puhua. Hän kirjoittaa ahdistuneena ystävälleen: *"Olen tavattoman pulmallisessa asemassa, kun en vielä ole löytänyt mitään aihetta, joka olisi sanoma. Vanhaa en voi vatvoa; se olisi vailla elämää ja voimaa. Ja kun olen nyt niin etäällä ylioppilasmaailmasta ja itsessäni niin kuiva,*

niin vaikka kuinka rukoilen ja etsin, ei synny mitään, ei ainakaan tähän mennessä. Menneenä vuonna oli aivan toisin; silloin oli minulla sydämelläni useita aiheita, jotka tarvitsi vain vähän muokata Helsinkiä varten ja minä matkustin sinne iloisella sydämellä ja syvästi rauhallisena. Nyt on aivan toisin. On tuska koettaa ´saada kokoon` jotakin. Olisi kevytmielistä puhua valmistamatta, enkä sitä tee enää koskaan. Tahdon lähimpien päivien aikana myös myös ´paastolla ja rukouksella` etsiä sanomaa Jumalalta... On sangen mahdollista, että me olemme sivuuttaneet joitakin, joiden Jumalan suunnitelman mukaan tulisi puhua, ja ettei ehkä ole ensinkään Hän tarkoituksensa, että minä jälleen esiintyisin" (96-97).

"Taistelujen jälkeen saattoi kuitenkin "sanoma" päästä esille. Kerran paroni sanoi puheestaan: "Se, mitä sanoin, tuli suoraan sulatusuunista" (97).

Keskeinen

"Keskeisimpänä on täällä ollut aina saarna synnistä ja armosta. Paroni Nicolay tahtoi olla kaikkialla kuin kädestä pitäen johtamassa tiedosta tekoon, Jumalan armon kokemukseen. Oli ´tapahduttava` jotakin ihmisessä hänen tullessaan sanassa Kristuksen koskettamaksi. Kristillisyyden ei voinut merkitä vain ´olemista`, vaan myös ´tulemistä` ja ´toimintaa`" (98).

Pappeinkokouksessa

Turussa 2-4. 10. 1906 pidetyn Suomen pappeinkokouksen ihmeellisyyksiin kuului se, että paronit Paul Nicolay ja K.A. Wrede oli kutsuttu puhujiksi. "Ja me ihmettelimme ja rakastimme Suomen kirkon ja sen edustajien nöyryyttä ja tahtoa vastaanottaa Jumalalta meidän maallikkojen kautta. Ja me ymmärsimme, että juuri sellaisille voi Jumala antaa. Niin nöyrät eivät olleet kaikkien maiden kirkot" (100).

Sokea ei voi sokeaa taluttaa

"Turun Betelissä pidetyssä pappeinkokouksessa oli sanoma selkeästi esillä. "pastori E. Kilpeläinen tähdensi elävissä alkajaissanoissa, että uneliaisuuden tilasta haluttiin kirkossamme herätä. Monta hämmästyttävän persoonallista ja suoraa sanaa kuultiin puhujien suusta. Wilhelmi Malmivaaran alustus ´Taitaako sokea sokeaa taluttaa?` oli kuin lumiaura heittäessä sivuun hurskastelun, piileskelyn ja kritikoivan hengen. ´Herra vaatii, että meidän tulee taluttaa sokeita. Minne? Silmälääkärin luo, Jeesuksen Kristuksen luo, että hekin tulisivat näkeviksi. Mutta tämä ei tule tehdyksi sillä, että sanotaan: mene Jeesuksen luo, taikka tee se ja se - sillä ei ole sokea autettu, vaan meillä täytyy olla paimenmieli, meidän itsemme täytyy ehdottomasti olla näkeviä`" (101).

Hengen kaste

"Hengen kaste on huutavan tarpeellinen, VÄLTÄMÄTÖN, ei ylellisyys. Jotta astia voi tulla vedellä täytetyksi, täytyy se ensin tyhjentää kaikesta muusta. Ei meidän ole vaikea saada Pyhää Henkeä, mutta Pyhän Hengen on vaikea saada meidät. Ehtona on täydellinen kääntyminen Jeesuksen Kristuksen sovintoveren puhdistettavaksi. Ei voi uskoa olevansa Jumalan lapsi, ennenkuin on sitä" (101-102).

Kirkon alennustila

"Paroni Nicolay oli saanut Pietarin ja Baltian maiden kuollutta hengellistä elämää seuratessaan luterilaisesta kirkosta hyvin huonon kuva. Tuntui käsittämättömältä, että evankelinen kirkko esim. Venäjällä oli elänyt vuosisatoja keskellä pimeyttä ja synnin hävitystä tekemättä juuri

nimeksikään evankelioimistyötä. Kääntymättömät papit esiintyivät saarnatuoleissa suurin elein parannukseen omalla kohdallaan nöyryyttämättä ja siitä johtuen osaamatta myöskään vaivattuja ihmisiä ymmärtää. Aiheet etsittiin kaukaa. Puhuttiin teoreettisista kysymyksistä ja sivuasioista. 'Kirkossa nukutaan' oli Nicolayn mielipide. Sillä hän tarkoitti, että Siionin vartijat nukkuivat, ja seurakunta teki samoin. Kirkkoon mennessään hän itsekkin saattoi leikkisästi kehoittaa toveria pukkaamaan häntä kylkeen, jos hän sattuisi nukahtamaan. Kirkko ei ymmärtänyt herätystyötä. Se oli langennut, maallistunut, vieraantunut Kristuksesta ja Hänen Hengestään ja sentähden kangistunut viralliseksi laitokseksi" (102-103).

Pappeinkokous Turussa

"Suomen pappien keskuudessa syntyi halua hengelliseen uudistukseen. Tässä mielessä kutsuttiin Turkuun pappeinkokous 2.-4.10.1906. Kokousta koskevat odotukset tulivat ilmi mm. Kotimaa-lehden artikkelissa: "Jospa kirkossamme tapahtuisi semmoinen puhdistus, että sokeat taluttajat väistyisivät pois taluttajien paikalta talutettavien riveihin tai että totinen hengellinen herätys uudestisyntyttäisi papistomme ja tekisi sen jäsenet Herralle otollisiksi välikappaleiksi" (104).

"Tämä Turun kokous oli ensimmäinen puhtaasti hengellinen pappeinkokous Suomessa. "Sitä voisi nimittää pyhityskokoukseksi, jossa painokkaasti tähdennettiin kolmea asiaa: ratkaisua, täyttymistä Pyhällä Hengellä ja Raamatun tutkistelua yhtyneenä rukoukseen" (105).

Pappien veljeskokous Tampereella

Seuraava pappeinkokous oli Tampereella 1908. "Keskusteltaessa lausui Wilhelmi Malmivaara, ettei voi sivuuttaa ajatusta: seurakunnassa ei pappi saa olla teologi, vaan kristitty. Suurinta vahinkoa on kirkolle ja Suomen kansalle tullut siitä, että olemme olleet teologeja emmekä kristittyjä. Ne liikkeet, jotka Jumala on herättänyt, ovat vastavaikutusta sille. Yhdellä on yksi, toisella toinen teologinen järjestelmä, jonka kaavan mukaan hän koettaa muodostaa seurakuntaansa. Teologia ja järjestelmät häiritsevät sitä suhdetta, jonka pitäisi olla Herran ja syntisen välillä. Vanhasta armon järjestyksestä johtuu se, että tahtoo tällaisissa kokouksissakin olla vaikea toisiaan ymmärtää. Kenties olisi teologiassamme tehtävä parannus, ei sitä hyljätä, vaan antaa Herran panna siihen sisällys. Ainoa, mikä voi tehdä papin papiksi seurakunnassa, on se, että hän elää Herrassa" (107).

Papin saarna

"Kun pappi saarnaa, sanoo hän sitä Jumalan sanan saarnaamiseksi, ja todellisuudessa se kuitenkin sisältää hänen omia ajatuksiaan Jumalan sanasta. Mutta jos hän on saanut tehtävän, ilmoituksen Jumalalta, silloin on hänen saamansa Jumalan sanaa, ja silloin lupaa Jumala, että sellainen sana ei tyhjänä palaja" (109).

Valtakuntakristitty

"Paul Nicolay hyväksyi uskovat yli puoluerajojen. 'Minä rakastan luterilaista kirkkoa, sillä minä olen paljon siltä saanut. Mutta kyllä minä rakastan myös 'lahkolaisia', sillä heiltäkin minä olen paljon saanut', oli Nicolayn tapana sanoa. Usein hän muistutti Jeesusksen sanaa: 'Siitä kaikki tuntevat teidät minun opetuslapsikseni, jos teillä on keskinäinen rakkaus', Joh. 13:35.

Hänen merkityksensä onkin siinä, että hän uskollisena itselleen ja uskollisena sanomalleen ennakkoluulottomasti antautui palvelemaan niitä, jotka häntä ystävänä kutsuivat pariinsa. Sellaisena hänelle annettiin

paljon puhuva nimi ´pappien paimen`" (113).

"Vaikka olikin erilaisia ´lammashuoneita`, oli kuitenkin vain yksi ´lammasmaalaus`, johon kuului Jumalan lapsia kaikista kristillisistä yhdyskunnista...Kristuksen rukoili Hengen yhteyttä. Turhamaisuus ja ylimielisyys ovat usein hajaannuksen ja kiistan syynä. Missä hajaannus alkaa, siellä katoaa pian Jumalan siunaus. Puoluehenki on surullinen hengellisen kypsymättömyyden todistus. Todellisia Jumalan lapsia on kaikissa kristillisissä yhdyskunnissa. He muodostavat yhden perheen, vaikka heillä muutamissa tapauksissa on erilaisia ulkonaisia muotoja. Paul Nicolay vieroi sydämestään kaikkea eriseuraisuutta ja senhenkistä ahdasmielisyyttä" (120).

"Paroni Nicolay oli siinä määrin avartunut rakkauden hengen mies ja Kristukseen kiinnikasvanut, että hän pystyi kokoamaan kaikkiin suuntiin kuuluvat" (128-129).

Suhde herätysliikkeisiin

"Nicolaylla oli kaikkien herätysliikkeiden piirissä rakkaita ystäviä. Toisaalta suhtautuminen liikkeisiin kokonaisuudessaan oli erilaista. Heränneistä ja laestadiolaisista hän piti paljon."

"Evangelisuus teki hänen mielestään pelastuksen asian liian helpoksi. Vaikka Kristus onkin kuollut kaikkien puolesta, eivät kaikki tule taivaaseen. Kuinka silloin voidaan saarnata koko maailman autuutta? Heränneille hän taas tahtoi sanoa: jos kerran on päästy Kristukseen kiinni, ei silloin tarvitse valittaa, vaan kiittää. Vaikka hän näin saattoikin esittää omia mielipiteitään, ei hän milloinkaan polemisoinut. Jos keskipisteenä oli Jeesuksen Kristuksen risti ja suhde Vapahtajaan oli oikea, järjestyi kaikki muu itsestään. Herätysaikoina vuosisadan alussa oli Suomen Lähetysseura Jumalan tulen työssija...Tähän työhön kutsuttiin v. 1905 mukaan myös paroni Nicolay" (114-115).

Suolana ja valona

"Nicolay otti tarkoin huomioon kuulijakunnan tilan ja sen mukaan sitten sovitti sanottavansa. Mutta aina hän puhui omaantuntoon vetoavasti. "Pahinta on, että ollaan kristillismielisten joukossa kristittyjä ja maailman ihmisten joukossa heidänlaisiaan...Miksi sairastamme kristittyinä sellaisia tauteja kuin ´hengellinen verenvähyys` ja ´hengellinen keuhkotauti`?...Me olemme puolueettomia kristittyjä. Me emme ole ratkaisseet kantaamme. Emme saa olla kameleontteja, jotka vaihtavat väriään olosuhteiden ja ympäristön mukaan. Meidän tulee olla valona ja suolana tässä maailmassa. Meidän tulee todistaa uskostamme. Jumalan henkeä ei anneta nautittavaksi, vaan käytettäväksi. Tungettelevaisia ja tahdittomia emme saa olla, mutta ympäristömme ei saa olla hetkeäkään epä tietoinen siitä, minkä hengen lapsia me olemme" (115-116).

Ei pietisti

"Paul Nicolayn julistus ei ollut pietististä, ei lainomaista, ei herätysaarnaa, jossa lain vasaraa heilutettiin, ei liioin suloisen evankelista. ´Ei pidä antaa sokerivettä liian aikaisin`, oli eräs hänen ohjeensa kokouksen pitäjille. Se oli opastusta uskon omistamiseen ja uskossa kasvamiseen. Se oli kokemukseen pohjautuvaa todistamista ja sellaisena niin alkuvoimaista. **Persoonallinen kristillisuus ja sen hoitaminen oli hänen armolahjansa.** Hän osasi esittää ajatuksensa niin, että kuulijan sydämessä heräsi kaipaus ja ikävä: ´Oi jos mä sinne pääsisin.` Sellaiselta julistukselta ei milloinkaan puuttunut kuulijoita" (117).

Kirkko kirkossa

"Hänen mielessään oli herännyt ajatus saada kootuksi yhteen seurakunnan uskovat jäsenet suuresta nimikristittyjen joukosta sisäpiireiksi, ns. seurakuntaliitoiksi. Seurakuntaliitot olisivat pikkuseurakuntia seurakunnassa... Kristillinen seurakunta oli oleva elävä organismi, jonka jokaisella jäsenellä tuli olla jokin tehtävä, ei kuiva, kylmä ja jäykkä koneisto... Nuoret tuli koota omiin piireihin, vanha seurakuntaväki omiinsa, nykyaikaisen seurakunnallisen kerhotoiminnan tapaan, vain sillä poikkeuksella, että jäsenet olivat uskoon tulleita" (118-119).

Keswick-liike

"Englannin Keswickiin kokoontui joka vuoden heinäkuussa tuhatpäinen osanottajajoukko uskovien yhteyden merkeissä. Silloin "unohdettiin eri tunnustusten erottavat väliseinät ja iloittiin vain siitä, että kaikki olivat yhtä Jeesuksessa Kristuksessa" (121). "Suomeenkin saatiin näitä kokouksia. Ajatuksen takana oli vilpittömästi mm. Frans Hannula: "Yhteen siis kaikki Jeesuksen Kristuksen ristin luo ja veren turviin. Meillä on yksi Isä, yksi kaste, yksi usko, yksi Herra ja yksi koti, nimittäin taivas, jossa ei erimielisyyttä enää ole" (122).

Linjan muutos

Hannu Pietilän mukaan Urho Muroman tulo Hengellisen elämän syventymiskokousten johtoon muutti niiden luonnetta: "Näiden kokousten luonne on nyt kuitenkin olennaisesti toinen kuin paroni Nicolayn suunnittelemien. Allianssipiirre on niissä jäänyt miltei kokonaan taka-alalle, tuo 'kaikki olemme yksi ruumis Kristuksessa', joka Nicolayta niin suuresti elähdytti. Ne ovat kirkollistuneet. Puhujat ovat pääasiallisesti olleet kansankirkon pappeja, harvoin maallikkoja. Etualalla on ollut lähinnä herätys, kun sensijaan hiljaisessa rukouksessa viipymiseen on varattu vähemmän aikaa. Yhteistä alkuperäisten kokousten kanssa on Pyhän Hengen saamisen kaipaus, Hengen kasteen odotus" (123).

Nicolay ja teologia

"Opillisiin kysymyksiin hän ei ensinkään tahtonut takertua. Ne olivat 'akateemisia kysymyksiä' ja kuuluivat teologien hoidettaviksi. Hänen tehtävänään oli opastaa sieluja Kristuksen luo ja hoitaa jo uskoon tulleita yhä syvempään elämänyhteyteen Hänen kanssaan" (180).

"Päämäärä ei ollut vain pelastuminen tuomiosta hädin tuskin taivaaseen, syntien anteeksisaaminen ja vapahdus synnin vallasta, vaan elämänyhteys Jumalan kanssa ja Jeesuksen Kristuksen kaltaiseksi tuleminen... 'Voimme olla jumaluusoppineita, voimme osata Raamatun ulkoa ja kuitenkin olla pelastumattomia sieluja, jos ei ole jotain tapahtunut Kristuksen ja minun välilläni'" (131).

Ratkaisusta

"Nicolayn teologiaan kuului keskeisesti ratkaisu. "Kun paroni Nicolay kaikkialla väsymättä tähdensi ratkaisua, kysyttiin, oliko se aina silmin nähtävänä. Hän vastasi: 'Se tulee AINA jollain tavoin esille.' Oliko välttämättömästi tunnettava ratkaisun ajankohta? 'Tietenkään ei. Jumalan lapsi ei ehkä aina tiedä, koska on mennyt rajan yli, mutta sen hän tietää, ETTÄ hän on mennyt rajan toiselle puolelle ja ETTÄ hän on saanut uutta valoa ja elämää sieluunsa. Vasta silloin voidaan puhua siitä, miten oli 'ennen' ja miten on 'nyt'.

Ero entisen ja nykyisen tilan välillä oli oleva mahdollisimman jyrkkä. Ratkaisu merkisi kaikkien arvojen vaihtumista. Ennen kuljettiin virran mukana, nyt ruvetaan huomaamaan vastustusta. Tulee vieraaksi tovereille, joiden kanssa ennen oltiin hyviä ystäviä, vieraaksi siitä syystä, että he eivät ymmärrä meitä, emmekä me enää ymmärrä heitä. `Kristitty on erillään maailman virrasta, koska siinä vallitsee kokonaan toinen kuin Jumalan Henki. Vettä ja öljyä ei voida saada yhtymään. EI VOI SEKOITTAA JUMALAA JA MAAILMAA TOISIINSA. Elämä eroaa kuolemasta" (132).

Todistamisesta

"hän kehoitti kääntymykseen tulleita aivankuin lukitsemaan tapahtuneen tosiasian: 'Kuinka tärkeää onkaan, jos nyt olet tullut Herran puolelle, antaa omaistesi tietää siitä...Ensi työksesi on sinun ilmoitettava omaisillesi ja sukulaisillesi, kuinka sinun on. Muussa tapauksessa tulee sinulle vaikeuksia jälkeensä. Jos tämän teet, niin on sinun pakko elää tavalla, joka on sopusoinnussa todistuksesi kanssa, ja siitä tulee olemaan sinulle suurta siunausta'" (133).

Pyhityksestä

"Taivaallisen lahjan rukoileminen ei hyödytä, ellei minä ole ristiinnaulittu. Minun ei tule taistella sitä vastaan, vaan kieltää se, olla tietämättä siitä, olla antautumatta tekemisiin sen kanssa. Oma minä kuolee vain nälkäkuolemalla. Ei pidä kuunnella sitä, puhukoonpa se miten paljon tahansa. Meidän tulee kohdella minää kuin vaimo huonoa miestään avioeron jälkeen: vaimo kuolee miehelle. Ei tule sotia synnin ilmausta, vaan synnin juurta, omaa minää vastaan. Tulee aina muistaa, että me olemme 'ristiinnaulittuja Kristuksen kanssa'" (134).

"Uudistus, Jumalan Hengen uusi luomistyö, alkaa syntisen kääntyessä. `Herra on kuvanveistäjän kaltainen, joka näkee marmorilohkareeseen kätketyn enkelinkuvan ja joka - saadakseen kuvan sieltä esiin - ottaa marmorilohkareen käsittelynsä alaiseksi. Särmän toisensa jälkeen hän hakkaa siitä pois. Lopulta tulee enkelinkuva esiin.` Jumalan Pyhä Henki tekee tällaista työtä kääntyneen sielussa. Hänen itsensä on syntiin taipuneena mahdoton päästä itsekkäästä, kieron kasvaneesta luonteestaan, mutta Jumalan käsittelyssä, kärsimysten ja vaivain ahjossa Herra jalostaa, puhdistaa ja kehittää...Silloinkin, kun tuo muovaustyö meistä näyttää toivottomalta, saamme lohduttautua: Mestarin käsissä saa ruminkin möhkäle jalon muodon, Hän toteuttaa, vie päätökseen oman suunnitelmansa meissä" (138).

"Ehkäpä siitä johtuen, että paroni Nicolay itse eli niin läheisessä yhteydessä Kristukseen, hän usein ja tähdentäen puhui pyhityksestä. Mitä tarkoitetaan pyhityksellä? `Ilman sitä ei kukaan ole näkevä Herraa`, Hebr. 12:14. Lyhyesti ilmaisimme paroni Nicolayn kannan käyttäen virsikirjamme sanoja: `Ainoa puhdas pyhitys on Vapahtajan yhteys`" (142).

"Pyhitys on kristitylle välttämätön, ei mikään ylellisyystavara...Me tulemme Herran luo kerjäläisinä ilman ansiota. Mutta Jumalan tarkoitus on, ettei elämässämme aina olisi huutavaa ristiriitaa ihanteen ja todellisuuden välillä...Meidän osuutemme on: emme saa liikkumattoman Buddhan tavoin istua alallamme. On itekin oltava työssä. Meistä riippuu, tapahtuuko muuttumisemme Jumalan kuvan kaltaiseksi nopeasti vaiko hitaasti" (142-143).

Ehdonvallan asiat

"Kieltäytymistä on Paavalin tavoin harjoitettava siitä, mikä satoi, mikä vahingoitti omaa sisäistä elämää ja haavoitti heikkoa omaatuntoa. Sen

vaikuttimena oli rakkaus Kristukseen. Hän pidättäytyi luvallisestakin Kristuksen tähden lähimmäistensä hyväksi siksi, että hän antaisi aiheita syytöksiin, jotka Herran omaan kohdistuneina eivät koske yksin asianomaista itseään, vaan ennen kaikkea hänen Herraansa ja pyhintä uskoamme. Rahojen käytön, elintapojen, pukeutumisen, käyttäytymisen, puhutavan ja kaiken tulee osoittaa, että ollaan Jumalaan sidottuja, mutta samalla Hänen vapaita lapsiaan, ei tämän maailman hengen ja muodin orjia" (135).

Kristitty maa?

"Hallituksille supistuu kristinusko tavallisesti paraatijumalanpalveluksiin juhlallisissa tilaisuuksissa ja määrättyihin ytimettämiin kristillisiin sanontatapoihin. On mahdotonta ajatella, että sellainen kristillisuus vaikuttaisi ratkaisevasti kansan elämään ja hallitusten ulko- ja sisäpolitiikkaan. Kaikissa maissa ja kansankerroksissa on todellisia kristittyjä, mutta ei ole olemassa mitään kristittyjä maita ja hallituksia - ei ainakaan toistaiseksi" (144).

"Kristilliseen kirkkoon on niin paljon sekoittunut virallista uskontoa ja kristinuskon korvikkeita, että se on kadottanut alkuperäisen voimansa...Eikö meidän tässä tapauksessa ole palattava kristinuskon lähteille?" (144).

"Ilman Kristuksen jälleentulemista on kristityn vaikea päästä irti ajatuksesta, että Kristuksen asia maan päällä on kärsinyt haaksirikon. Jumalan valtakunta ei ole tullut, kuten moni on odottanut, maan päälle kehityksen eli evoluution tietä. Eikä se sitä tietä tulekaan. Se tulee mullistuksen eli revolution tavoin, silloin kun Jeesus tulee toistamiseen ja ryhtyy asiain hoitoon täällä" (145).

Kuolevan Nicolayn sanat

"Sairasvuoteelle häntä katsomaan tulleelle nuorelle ystävälleen hän puheli koti-ikävästään ja uskonsa täyttymisestä: 'Ajattele, että saamme olla yhdessä kaikkien pyhien ja puhtaitten sielujen kanssa ja sitten, että saamme nähdä itse Kristuksen - oi, se on jotain niin sanomattoman ihanaa, etten sitä uskalla edes ajatella'" (146).

Väinö Hotti